

STEDELIJK MEI COMITÉ

Contact: info@4en5mei-nijmegen.nl

Adres Secretariaat Stichting: = privé adres secretaris.

BELEIDS- EN WERKPLAN 2014-2017 **STEDELIJK 4&5 MEI COMITÉ NIJMEGEN**

De Stichting Stedelijk 4&5 mei comité, bij besluit van de gemeenteraad in 1996 opgericht, draagt sindsdien zorg voor de jaarlijkse herdenkingsplechtigheden op 4 mei en de feestelijke viering van de bevrijding en het herstel van vrijheid en democratie op 5 mei.

Het comité ontplooit zijn activiteiten zoveel mogelijk in samenwerking met andere organisaties om er op die manier aan bij te dragen aan een breed draagvlak voor de activiteiten rond 4&5 Mei. Organisatie: De Stichting Stedelijk 4 & 5 Mei Comité is een vrijwilligersorganisatie (zonder kantooradres) die wordt gesubsidieerd door de gemeente Nijmegen. Zie voor gedetailleerde samenstelling het evaluatieverslag.

- De Herdenkingsdienst in de Stevenskerk, de Stille Tocht en de Dodenherdenking op het Trajanusplein op 4 mei behoren tot de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het comité adviseert inzake de overdenking in de Stevenskerk en neemt deel aan alle activiteiten op 4 mei
- De herdenking van de joodse slachtoffers op de Kitty de Wijzeplaats wordt georganiseerd door de Joodse Gemeenschap van Nijmegen. In 2013 is deze herdenking op verzoek van het bestuur van de Joodse gemeente eenmalig door ons comité georganiseerd.
- Het comité Nachbarn ohne Grenzen houdt in een gezamenlijke bijeenkomst van Nederlanders en Duitsers een korte bezinning in de Valkhofkapel rond het thema van verzoening en samenwerking voor vrede en vrijheid.
- (Film-)voorstellingen, lezingen, schrijfwedstrijd en stadswandelingen rond de thematiek van onderdrukking en verzet, vrijheid en democratie worden door het 4&5 mei comité in nauwe samenwerking met anderen opgezet en aangeboden aan belangstellenden.
- De vierde mei wordt afgesloten met het herdenkingsconcert voor de Nijmeegse bevolking in De Vereeniging. Hiervoor werken we samen met SymfonieOrkest Nijmegen en Nijmeegs Studentenorkest CMC.
- In de Werkgroep Oorlogsdoden werken we samen met een aantal historici om te komen tot een zoveel mogelijk compleet beeld van de Nijmeegse oorlogsdoden. De aldus verzamelde gegevens worden gepubliceerd op onze website www.oorlogsdoden.nl.

Al sinds de oprichting heeft het Comité zich tot doel gesteld om op **5 mei** een Bevrijdingsfestival te organiseren voor Nijmeegse jongeren. Sinds 2011 werkt het Comité hierin samen met poppodium Doornroosje.

In samenwerking met De Lindenberg, organiseren we op 5 Mei een Kinderbevrijdingsfestival voor de kinderen van de basisschoolleeftijd.

Het uitgebalanceerde programma van 4&5 mei heeft een breed draagvlak gevonden onder de Nijmeegse bevolking blijkens de elk jaar toenemende belangstelling voor alle evenementen op 4 en 5 mei. Wij vragen ten behoeve van het organiseren van deze activiteiten en evenementen een voortzetting van de structurele subsidie die we tot heden van de Gemeente Nijmegen hebben ontvangen.

Daarnaast wordt geconstateerd dat er steeds meer een beroep op het comité of de leden ervan gedaan wordt inzake ondersteuning van en medewerking aan activiteiten die de herdenking van de Tweede Wereldoorlog betreffen. De verwachting is dat de vraag om ondersteuning en medewerking komende jaren sterk zal groeien. Zeker in de **herdenkingsjaren 2014 en 2015**, waarin het februaribombardement van '44, de bevrijding van de stad in september '44, de frontstadperiode '44-'45, het einde van de oorlog in mei '45 en het einde van de oorlog in Azië in augustus '45 de aandacht vragen. Het zijn alle gebeurtenissen, waarbij het 70 jarig verleden sterk in de belangstelling blijft staan. Het Comité heeft zich zelf ten doel gesteld om aan deze speciale herdenking van 70 jaar bevrijding van Nijmegen uit eigen middelen een herkenbare eigen bijdrage te leveren. Daarnaast onderzoeken we of we samen met andere partijen nog nieuwe plannen zullen ontwikkelen, welke dan sepraat zullen worden ingediend bij de gemeente Nijmegen.

In de recente periode heeft het comité medewerking gegeven aan het verzetsboek en de totstandkoming van de verzetsplaquette, het monument voor de V-1 inslag in het Waterkwartier, de Dobbelman gedenkplaat, het monument voor de *planecrash* in Brakkestein, de vraag uit het onderwijs naar lesbrieven, het opzetten van wandelingen inzake WO II, het wetenschappelijk onderzoek naar het verzet, onderzoek naar de jodenvervolging in Nijmegen, de driemaandelijke productie van persoonlijke videoportretten van oorlogsslachtoffers, de verwerking van meer dan 2000 mails en brieven naar de website www.oorlogsdodennijmegen.nl met correcties, aanvullingen en verzoeken om informatie, enz. enz. Dit betreft allemaal werkzaamheden die voortgang blijven vinden en veel persoonlijke inzet vergen.

Dank zij financiële en materiële steun van gemeentewege en dank zij de samenwerking met lokale en regionale verenigingen en instituties, zoals de Radboud Universiteit, het Regionaal Archief Nijmegen, het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis, het Cultuurhistorisch Platform Rijk van Nijmegen, Numaga, Nijmegen blijft in Beeld, het Soeterbeeck Programma, de Raad van Kerken, de Joodse Gemeenschap, Nachbarn ohne Grenzen, het Nijmeegs Symfonie Orkest, het Nijmeegs Studenten Orkest, Lux (Filmtheater en Debatcentrum), het Nationaal Bevrijdingsmuseum, het Museum Valkhof, In Paradisum, en individuele vrijwilligers blijft het werk voortgaan..

Het comité heeft als uitgangspunt ervoor gekozen om de te organiseren activiteiten vooral, naast de oudere generatie, te richten op de jongere generaties die de Tweede Wereldoorlog niet bewust hebben meegemaakt, maar zich wel bewust zijn (of althans dienen te worden) van de waarden die vrede en vrijheid, mensenrechten en tolerantie betekenen voor nu en voor de toekomst. Het behoud van die waarden vergt inzet van alle generaties. Mede daarom heeft het comité nieuwe

leden gezocht en gevonden in de onderwijswereld, zowel studenten, jong afgestudeerden als ook onderwijsgeevenden.

HOOFDLIJNEN VAN DE ACTIVITEITEN

1. **Klassiek Herdenkingsconcert in De Vereeniging op 4 mei.** Het comité zet de sinds eind jaren '90 ingezette traditie voort, omdat het niet alleen een stemmige afsluiting vormt van de dag van de dodenherdenking, maar ook een brug slaat naar de feestelijke viering van 5 mei. Deze invulling ondervindt alom waardering. Meerjarige afspraken zijn gemaakt met het Nijmeegs Symfonie Orkest en met het Nijmeegs Studenten Orkest. Deze afspraken blijken te leiden tot een goede planning met en van de orkesten. Het streefgetal van 1000 tot 1300 bezoekers wordt bijna steeds gehaald.
2. **Educatieve activiteiten.** Verspreid over de planperiode zullen we een groot aantal educatieve activiteiten uitvoeren voor de jeugd, waarbij we voortbouwen op een aantal succesvolle projecten uit de afgelopen periode. Zo zullen we op 4 mei doorgaan met lezingen en stadswandelingen door enkele docenten geschiedenis. Eveneens zullen we in samenwerking met de Radboud Universiteit en scholen voor voortgezet onderwijs een vervolg geven aan het Juniorsymposium, dat dit jaar voor het eerst en met groot succes is georganiseerd. In samenwerking met de Volkshochschule in Kleef en het Nationaal Bevrijdingsmuseum hebben we lesbrieven ontwikkeld voor basis- en voortgezet onderwijs. Dit is een waardevolle impuls voor grensoverschrijdende onderwijscontacten in de Euregio rond het thema oorlog en vrede.
3. **Kinderbevrijdingsfestival 5 mei.** Het Kinderbevrijdingsfestival zal worden voortgezet. Dit is een vast, jaarlijks weerkerend onderdeel van de programmering, een festival voor kinderen van 3-11 jaar. Door de continuïteit is het Kinderbevrijdingsfestival een begrip geworden. Elk jaar wordt het zeer goed bezocht en gewaardeerd. Het doel is om van 5 mei ook een feestdag te maken in de beleving.
4. **Bevrijdingsfestival 5 mei.** De vanaf 2011 met Doornroosje gerealiseerde samenwerking bij het organiseren van het Bevrijdingsfestival zal worden voortgezet. Door de gemeenteraad is in 2011 en 2012 extra budget toegekend om de opstart van het festival mogelijk te maken. Inmiddels is na drie uitvoeringen een vorm gevonden waardoor dit festival tussen de 7000 en 9.000 bezoekers kan trekken. De exploitatie van dit festival is een groot financieel risico, doordat de weersomstandigheden begin mei sterk kunnen wisselen. In samenspraak met Doornroosje hebben we besloten om extra middelen voor het festival te realiseren via sponsoring en zal er ook een bescheiden entree geheven gaan worden. Doornroosje is bereid om de dan resterende risico's te dragen.
5. **Website Oorlogsdoden.** Het initiatief is door het comité genomen om de Nijmeegse oorlogsslachtoffers (burgers en militairen) in kaart te brengen op www.oorlogsdodennijmegen.nl. Het is een digitaal monument, opgericht om bij elke naam een persoonlijke toelichting te geven, elke persoon "een eigen gezicht" te geven in de vorm van een portretfoto, een bidprentje, een brieffragment, een foto van de grafsteen of iets anders persoonlijks. De website trekt veel belangstelling en roept vele reacties op, honderden correcties en aanvullingen zijn inmiddels ontvangen. De verwerking van de vele foto's en teksten vraagt echter voor publicatie op de site en voor een verantwoord behoud van de originelen tijd en geld. Aantal records >3100, nog in behandeling >450. Streefgetal aantal bezoekers per maand: 500. Het Regionaal Archief Nijmegen ondersteunt zowel het (aanvullend) onderzoek als het bewaren en beschikbaar stellen van documenten en ander bronmateriaal. Het onderhouden en technisch vernieuwen van

de website en komt voor rekening van ons comité. Tevens worden folders geproduceerd en verspreid in buurthuizen en bejaardencentra en lesbrieven ontwikkeld.

6. **Extra activiteiten 70 jaar bevrijding Nijmegen.** Binnen de Nederlandse context springt voor Nijmegen de rampzalige periode van februari 1944 tot maart 1945 er in het bijzonder uit; vanaf het voor de binnenstad verwoestende bombardement via de bevrijdingsstrijd tot het einde van de frontstadsituatie in maart 1945. Geen van de grote steden in Nederland verkeerde in een vergelijkbare positie als Nijmegen. Arnhem zou waarschijnlijk vergelijkbaar geweest zijn, als de bevolking daar niet naar noordelijk Nederland geëvacueerd zou zijn. De Nijmegen Salient werd maandenlang, dag in, dag uit, met bommen en granaten bestookt.. De Nijmegenaren moesten hun ambivalente emoties maandenlang proberen in de hand te houden en te verwerken: vreugde om de herwonnen vrijheid, maar verdriet om de slachtoffers die elke dag vielen. Deze periode blijkt bij velen in de stad te leven; voor sommigen is het nog steeds de eigen ervaring, voor anderen zijn het de verhalen van ouders of grootouders, die in perspectief geplaatst worden. Tentoonstellingen, herdenkingen en filmvoorstellingen zijn zinvol, maar ook moeten mensen hun eigen verhaal over lief en leed van toen kunnen vertellen, uitschrijven of inspreken.

Ter herdenking van deze bijzondere periode heeft het Comité de volgende activiteiten gepland:

- Getuigenissen van overlevenden of hun kinderen. Een vorm van vertelvoorstelling met ervaringen uit die periode. Dit kan zijn onderduik, bombardement, militaire ervaringen (Rusland?). We willen dit organiseren in enkele avonden , zo mogelijk op wijkniveau georganiseerd.
- Op 3 mei willen we in de Lindenberg een extra voorstelling voor de jeugd organiseren van de Musical “Oorlogsgeheimen”.
- We willen een feestelijke middag voor ouderen organiseren met dansmuziek uit de jaren 1945/1950. Dit zullen we aanvullen met filmbeelden uit die periode, waarvoor we samenwerking zullen zoeken met Nijmegen Blijft in Beeld.

7 **Publiciteit.** Wij voeren een sober publiciteitsbeleid, het meest gericht op free publicity via persberichten, en moderne media als facebook en twitter, het bijhouden van de website, maar ook nu kan nog geen enkel evenement zonder gedrukte media als folders en posters.

Toekomstgericht beleid

De herdenkingsplechtigheden, zoals die zich het laatste decennium uitgekristalliseerd hebben, blijven een primair aandachtspunt voor het comité, maar het is er zich ook van bewust dat deze plechtigheden verworden tot loze rituelen, als niet elk maal aan nieuwe generaties duidelijk gemaakt kunnen worden de zin en de achtergronden ervan. Het comité wil zich blijven inzetten voor de bestaande herdenkingsactiviteiten, maar ontplooit inmiddels nieuwe activiteiten om ook in de “lustrumjaren” 2014 en 2015 niet alleen de ingrijpende gebeurtenissen van deze wereldoorlog te gedenken, maar ook het bewustzijn van en de bezinning op vrede en vrijheid nieuwe impulsen te geven. In wezen gaat het immers om vrede en vrijheid.

Overleg is gaande met het Valkhof Museum, het Nationaal Bevrijdingsmuseum, het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis, Museum Koekkoek in Kleef, het Archiv in Kleef, het Preussen Museum in Wesel om tot een gezamenlijke opzet en taakverdeling te komen rond de thema's Jodenvervolgung, stedenvernietiging door bombardementen, Arbeitseinsatz, breidel van de meningsvrijheid, burgerslachtoffers, krijgsverrichtingen.

Bestuur 4 & 5 mei Comité 2013: Piet Timmermans, voorzitter - Cobie Jolink, secretaris - Hardy Beekelaar, vice-voorzitter - Hans Kolvenbach, penningmeester. Leden: Charlotte Brand – Bas Groeneveld - Martin Koch - Willemien de Mulder - Carla Rieter-Michelotti – Stefan Skotnicki - Martijn Vermeulen.